

Henrik Ibsen

Nora (Hiša lutk)

Obnova:

Nora in Torvald živita v zakonu, ki je navidez srečen in urejen. Vendar se izkaže, da Torvald razmišlja zgolj o karieri in ugledu, družino pa ima za vzorno razkazovanje. Nora se je pripravljena žrtvovati za moževo in družinsko srečo, zato se podreja vlogi igrarke. Nato pa se pojavi notar, ki začne Noro izsiljevati. Boji se za svojo službo, ker je namenjena Norini mladostni prijateljici Lindejevi, novi direktor pa ga ne mara, ker je v preteklosti ponaredil podpis.

A tudi Nora je v preteklosti ponaredila očetov podpis, da bi rešila moža, ki je nuno moral na zdravljenje. Torvaldu o tem ni nikoli povedala, temveč je bila ponosna na svojo skrivnost, ki je možu rešila življenje. Notarju je sicer redno vračala naskrivaj izposojeni denar, vendar jo on sedaj stiska zaradi ponarejenega podpisa. Ponaredila ga je, ko je oče ležal na smrtni postelji in ga ni hotela pretresti še z zadolžnico, potem pa je napisala še napačen datum. Krogstad napiše pismo Torvaldu Helmerju, s tem pa ogrozi Norin in njegov ugled v banki, in mu v njem razkrije resnico.

Nora sprva verjame, da ji bo mož odpustil, želi si, da bi bil ponosen nanjo, na njeno žrtev. Vedno bolj pa jo je strah, da bo reagiral drugače. Medtem Lindejeva Krogstada sicer prepriča, naj Nori vrne usodno zadolžnico, vendar je že prepozno. Ko Torvald izve resnico, je zgrožen, misli samo nase in svoj ugled, hvaležnosti ali ljubezni ne pozna. Ženi očita, da mu je uničila vso prihodnost. Potem dobi Nora zadolžnico po pošti. A zdaj že ve, da mora stran. Obleče se in gre v noč, vrne se v svoj rojstni kraj.

Kraj dogajanja:

Dogajalni prostor je zaprt in v vseh treh dejanjih nespremenjen.

S pomočjo didaskalij ga poskusi narisati. Predstavljajo sobo s štirimi stenami, ki so za Noro kot kletka. Zunaj pa tudi ni nič prijetno: zima je.

Tema: družbena in bivanjska

Sporočilo: Je etično. Izreče ga Nora: «Zdi se mi, da sem najprej človek, jaz sama, ravno tako kot ti ...» V zakonu morata biti partnerja enakovredna, medsebojno se morata spoštovati in poslušati, zaupati si morata in skupaj nositi odgovornost.

Literarna smer: realistična drama z elementi naturalizma in simbolizma.

Literarna zvrst: Tezna drama (realistična drama z elementi naturalizma in simbolizma)

Motivi:

- ✓ Zlagani odnosi v zakonu
- ✓ Ujetost, stiska zaradi družbenih norm (Nora, Torvald, Rank, Krogstad)
- ✓ Izguba, neuspešnost – pomen videza (Torvald, Krogstad)
- ✓ Iskanje identitete (Nora)
- ✓ Legalno, legitimno (Nora, Krogstad)
- ✓ Izsiljevanje (Krogstad)
- ✓ Enakopravnost (ženske v družbi)
- ✓ Zamolčana skrivnost (Nora)
- ✓ Dednost (Rank)

Osebe:

Glavni osebi- NORA in TORVALD HELMER, stranske osebe- Dr. Rank, gospa Lindejeva, notar Nils Krogstad, pomožne osebe- trije Helmerjevi otroci, pestunja Anne-Marie in služkinja.

NORA HELMER

Poročena je s Torvaldom, ki mu skuša nenehno ugajati, zato se zdi na začetku otročja in nezrela, vendar s tem ohranja videz srečnega zakona. Ponosna je, ker je možu omogočila zdravljenje in mu je rešila življenje, čeprav se on tega sploh ne zaveda. Ker je ponaredila podpis, se boji za možev ugled in se je zanj ponovno pripravljena žrtvovati. Vendar razočarana spozna, da on misli samo nase in na to, kaj bodo rekli drugi, zanj je videz pomembnejši od resnice in odkritosti. Zato se odloči tako ponarejen zakon in družbo zapustiti.

TORVALD HELMER

Je advokat, novopečeni direktor banke. Svojo ženo ima za lutko, z njo se tudi tako pogovarja, pomembno je, da je lepa, zato ji ne dovoli jesti sladkih mandeljčkov, je moralist, vedno mu je videz pomembnejši od resničnih vrednot. Pravzaprav je žrtev ozkega okolja, v katerem je odraščal in živel.

Stranske osebe:

DOKTOR RANK

Je družinski prijatelj, ki je podedoval spolno bolezen. Na tihem je zaljubljen v Noro in ji to tudi razkrije. Potem se umakne umret v samoto, čeprav je žrtev, ki je ožigosana brez krivde.

KRISTINE LINDE

Je Norina mladostna prijateljica, ki se je poročila zaradi denarja, da bi pomagala bolni materi in mlajšima bratoma, čeprav je bila zaljubljena v Krogstada. Prepričana je, da mora med zakoncema vladati iskrenost, zato meni, Helmer mora izvedeti resnico. Krogstada prepriča, da Nori vrne zadolžnico.

NILS KROGSTAD

Notar je ponaredil podpis (kot Nora), vendar ga je tudi on zaradi stiske. Sprva se zdi samo izsiljevalec in pokvarjenec, potem pa se s povezavo z Lindejevo njegov lik prevesi iz zgolj črnega v spreobrnjenega človeka, ki se mu ponuja možnost novega začetka (kot Nori). Tudi to je bič (tudi še današnji) družbi.

- ✓ trije Helmerjevi otroci
- ✓ pestunja
- ✓ služkinja